

De maatschappelijke onvrede in ons land is groot. Die onvrede is versterkt en komt duidelijker aan de oppervlakte door de economische crisis. Daarom de stelling: **Het roer moet om, doe en denk Rijnlands.** 16 febr. '13

Leeuwarder Courant

GEART BENEDICTUS

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid benoemt de problemen wat deftiger: de maatschappij heeft ongetemde problemen, die te complex zijn om alleen door de overheid te kunnen worden opgelost.

Maar hoe zit het dan met de maakbare samenleving, de maakbare veiligheid, de maakbare zorg, het maakbare onderwijs? Daarvoor hebben we, is de schatting, in dit land meer dan twee miljoen regels om dat voor elkaar te krijgen. Toch is het misgegaan.

In de negentiende eeuw vierde de liberale nachtwakerstaat (zo weinig mogelijk bemoeienis van de staat met de samenleving) hoogtij. Door industrialisering en de daarmee samenhangende verstedelijking en demografische ontwikkelingen moderniseert Nederland in het laatste kwart van de negentiende eeuw snel.

Door slechte woon- en werkcondities, lage lonen en werkloosheid kunnen particuliere organisaties de problemen aan de ondertkant van de samenleving niet meer aan. Deze sociale kwestie is bijna een halve eeuw het belangrijkste politieke thema.

Het befaamde Kinderwetje van Van Houten (uit 1874) is de start van overheidsbemoeienis met een lange reeks regelingen en wetten om het welzijn te verbeteren. Dit is terug te zien in het aandeel ambtenaren van de beroepsbevolking: van 1,6 procent in 1849 tot 7,7 procent in 1988.

Die bemoeienis is vaak het gevolg op een eerder genomen particulier initiatief. Zo vloeyde de Woningwet voort uit het werk van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen. Burgerlijke initiatieven waren er legio: ziekenhuizen, onderlinge

verzekeringen, vakbonden, politieke partijen, werkgeversorganisaties, scholen en sociale woningbouw.

Na verloop van tijd gingen de overheden steeds meer eisen stellen waardoor de vrijwilliger vervangen werd door een professioneel apparaat. Dit was de eerste stap naar verstatelijking van het maatschappelijk middenveld.

De tweede stap kwam tijdens de grote bezuinigingen door de overheid in de jaren tachtig, waardoor vanwege schaalvoordelen vele maatschappelijke organisaties met hetzelfde doel gingen fuseren. De finale stap kwam in de parse jaren. Het primaat lag immers volgens socialisten en liberalen bij de gekozen politici.

Maatschappelijke organisaties werden gezien als de uitvoerders van hun beleid. Daar komt nog bij dat ons sociale stelsel gebaseerd was op premiebetaling met bijpassende zeggenschap en verantwoordelijkheid van de sociale partners. Het stelsel is nu vrijwel volledig in handen van de overheid (lees: politici) en via de belastingen gefiscaliseerd.

De val van de Muur (1989) en de daarop volgende teloorgang van het communisme gaf het neoliberale kapitalisme en het marktdenken vleugels, ook in ons land en ook bij het CDA. Dit is uitgemond in de financiële crisis en maatschappelijke ontreddering van vandaag met mistanden als speculerende woning-

corporaties, megalomane onderwijsinstellingen en een graaicultuur.

De vastgelopen samenleving moet dus op een andere manier worden ingericht. Samen met en door de burgers. Dat Rijnlands denken is de aanvaarding van de maatschappelijke democratie. De overheid moet in dienst van de samenleving staan. De staat helpt de burger en niet andersom.

Dit vraagt een grote omslag in het denken van politici, ambtenaren én burgers. Die burgers hebben een overheid nodig die met ze meedenkt en hun initiatieven verder brengt in plaats van ze te reguleren of over te nemen. Woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen moeten weer het besef krijgen dat huurders, patiënten en leerlingen (en hun ouders) hun echte eigenaren zijn.

Ook moet een verbinding worden gelegd met het product (trots op je werk) en de regio. Overheden kunnen wat dat betreft iets terugvragen van bedrijven bij het aanbesteden van werk. +vertegenwoordiging

De essentie van het Rijnlands denken is samen te vatten in 3 V's: Vertrouwen, Verbinden en Vakmanschap. Dat geldt voor werkgevers, werknemers en bestuurders en in het openbaar bestuur, het bedrijfsleven en de samenleving zelf. Het vakmanschap is de basis, waaraan kwaliteit en verantwoordelijkheid zijn gekoppeld. Door het nemen van persoonlijke verantwoordelijkheid naar aard, talent en schaal verbetert het functioneren van de samenleving.

CDA Fryslân wil met haar rapport 'Rijnlands Denken en Doen' (binnenkort op de provinciale CDA website) daaraan een bijdrage leveren. Dus om met het roer!

Geart Benedictus is CDA-lid, oud-CDA-senator en rapporteur van het CDA rapport 'Rijnlands Denken en Doen'.

Burgers hebben een overheid nodig die met ze meedenkt

Woningcorporatie Vestia is een voorbeeld van de neoliberale samenleving: ooit degelijk aanbieder van sociale huurwoningen is Vestia geworden tot een speculatieve graai-instelling naar hedendaagse snit. FOTO ANP/ILVY NIJOKIKTIJEN

Wat de Staatscommissie Parlementair Stelsel van Johan Remkes nu, in dec. 2018 stelt, blijkt dus al in februari 2013 algemeen bekend te zijn. Sindsdien heeft de Regering/Politiek dus niets verbeterd. Goed beschouwd zijn de problemen alleen maar groter geworden; het Volk heeft in deze jaren steeds minder te zeggen gekregen.

Het Nieuw Nederlands Kiesstelsel ++ kan deze zeggenschap wellicht terugbrengen.